Вимоги ГПК України, порушення яких стало підставою для скасування судових рішень

(липень 2026 року)

- **Щодо розгляду справи за відсутності відповідача, щодо якого відсутні належні відомості про його повідомлення;**
- **Щодо безпідставного врахування судового рішення як преюдиційного;**
- **Щодо безпідставного повернення зустрічного позову з мотивів неусунення недоліків;**
- **Щодо прийняття судом змінених підстав позову та доказів, поданих з порушенням процесуального порядку;**
- **Щодо нез'ясування судом причин ненадання необхідних для проведення судової експертизи документів та невжиття заходів для забезпечення проведення судової експертизи.**

Щодо розгляду справи за відсутності відповідача, щодо якого відсутні належні відомості про його повідомлення

Постанова СхАГС від 08.07.2026 у справі №922/3336/25
https://reyestr.court.gov.ua/Review/138073641

Оскаржуючи рішення суду першої інстанції апелянт (відповідач у справі) наголосив, що розгляд справи було здійснено за його відсутності, що фактично позбавило його можливості надати суду свої пояснення, докази та заперечення проти позову, що є істотним порушенням принципів змагальності та рівності сторін у судовому процесі.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції апеляційним судом зазначено, що на виконання приписів п. 3 ч. 2 ст. 162 ГПК України **позивачем у позовній заяві зазначено адресу реєстрації відповідача**: вулиця 1, будинок 1, квартира 1, місто Харків, 61002. **Позивачем також повідомлено фактичне місце проживання відповідача**: бульвар 2, будинок 2, квартира 2, м. Київ, 03065, **та засоби зв'язку**: номер **телефону** та адресу **е-пошти**. Повідомлено суду, що **відповідач не має зареєстрованого** Електронного **кабінету** у підсистемі Електронний суд **ЄСІТС**.

Колегією суддів зазначено, що ч. 11 ст. 242 ГПК України встановлено, що у разі відсутності в учасника справи електронного кабінету суд надсилає всі судові рішення такому учаснику в паперовій формі рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

В оскаржуваному рішенні судом першої інстанції зазначено що з метою повідомлення відповідача про відкриття провадження у цій справі та надання останнім можливості реалізувати власні процесуальні права, **суд засобами поштового зв'язку** на його адресу, зазначену у позовній заяві та в Єдиному державному демографічному реєстрі **направив копії ухвали від 22.09.2025 про відкриття провадження у справі** № 922/3336/25. Копія ухвали, надіслана на адресу відповідача, зазначену в позовній заяві, **повернулася до суду з відміткою відділення зв'язку: "за закінченням терміну зберігання"**. Копія ухвали, надіслана на адресу відповідача, зазначену в Єдиному державному демографічному реєстрі, також повернулася до суду з відміткою: **"за закінченням терміну зберігання"**. Відомостей про наявність у відповідача іншої адреси матеріали справи не містять.

Дослідженням матеріалів справи **судом апеляційної інстанції встановлено**, що копія ухвали суду першої інстанції від 22.09.2025 про відкриття провадження у справі №922/3336/25, яка рекомендованим повідомленням направлена за місцем реєстрації відповідача: **м. Харків, вул. 1, кв. 1**, повернута 08.10.2025 поштовим відділенням на адресу суду із позначкою "**за закінченням терміну зберігання**".



Також ухвала суду першої інстанції від 22.09.2025 про відкриття провадження у справі №922/3336/25, яка направлена рекомендованим повідомленням **за адресою фактичного місця проживання відповідача**, повідомленого позивачем, а саме: **бульвар 2, будинок 2, квартира 2, м. Київ**, **повернута 10.10.2025 поштовим відділенням на адресу суду та не мітить будь-яких позначок поштового відділення щодо підстав її невручення адресату**.

В матеріалах справи відсутні докази, які дають суду апеляційної інстанції дійти висновку про те, що ухвала від 22.09.2025, направлена судом за адресою фактичного перебування відповідача не була вручена адресату та повернута поштовим відділенням саме через "закінчення терміну зберігання".

Інші докази повідомлення/неможливості повідомлення відповідача, зокрема, шляхом направлення **телефонограми або на адресу електронної пошти** (за наявності у суду даних, зазначених позивачем), **матеріали справи не містять**.

Колегія суддів враховала, що повернення відправлень з відміткою **"за закінченням строку зберігання" саме по собі не підтверджує вручення у розумінні ч. 6 ст. 242 ГПК України, однак підлягає оцінці у сукупності з іншими встановленими обставинами**.

Зважаючи на приписи ч. 6 ст. 242 ГПК України та наявні **матеріали справи, які не свідчать про належне повідомлення відповідача за адресою його фактичного перебування**, колегія суддів дійшла висновку про передчасність висновків суду першої інстанції про належне повідомлення відповідача про розгляд даної справи.

За наведеного, колегія суддів не погодилась з висновком суду першої інстанції щодо належного повідомлення відповідача про відкриття провадження у цій справі **в розумінні вимог ст. 120 ГПК України**.

З огляду на допущені судом першої інстанції **порушення норм процесуального права**, які полягають у розгляді справи за відсутності повідомлення учасника процесу, щодо якого немає належних відомостей про його повідомлення, враховуючи належне обґрунтування апеляційної скарги цією підставою, апеляційний суд дійшов висновку про наявність підстав для часткового задоволення апеляційної скарги, скасування оскаржуваного рішення суду першої інстанції та ухвалення нового судового рішення у цій справі.

Щодо безпідставного врахування судового рішення як преюдиційного

Постанова СхАГС від 09.07.2026 у справі №922/3178/25
https://reyestr.court.gov.ua/Review/138073636

Підприємство звернулось до господарського суду з позовом до **ГУ ДПС** України у Харківській області про стягнення з відповідача на свою користь відшкодування шкоди на суму 6500 грн, 3% річних та інфляційних втрат. **Позов обґрунтовано вчиненням відповідачем** податкового **правопорушення, передбаченого пунктом 128.2 статті 128 Податкового кодексу України**, **яке полягало у невнесенні ним, як контролюючим органом, даних до Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ за жовтень 2020 року**, що призвело до неповернення позивачу у встановлений строк сум бюджетного відшкодування ПДВ що, відповідно до приписів п. 114.2 статті 114 ПК України, є підставою для стягнення з відповідача за рішенням суду завданої шкоди. **При цьому позивач посилався на те, що відповідні протиправні дії відповідача встановлено чинним рішенням Харківського окружного адміністративного суду від 12.10.2021 у справі №520/10676/21Ю**.

Задовольняючи позовні вимоги у повному обсязі, **суд першої інстанції мотивував своє рішення тим, що рішенням ХОАС від 12.10.2021 у справі №520/10676/21Ю встановлено протиправність дій відповідача щодо несвоєчасного внесення ним даних до Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ та порушення строків повернення сум бюджетного відшкодування**, а тому вимога позивача про відшкодування завданої відповідними діями шкоди підлягає задоволенню.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції з ухваленням нового судового рішення про відмову у задоволенні позову, колегією суддів апеляційного суду зазначено, що **суд першої інстанції погодився з доводами позивача про те, що обставини** щодо вчинення відповідачем податкового правопорушення, передбаченого п. 128.2 ст. 128 ПКУ, яке позивач визначив підставою для відшкодування шкоди, **встановлені рішенням суду у справі №520/10676/21Ю** від 12.10.2021 та **в силу ч. 4 статті 75 ГПК України є преюдиційними для даної справи**, зазначивши відповідні висновки в обґрунтування оскаржуваного рішення про задоволення позову.

Колегія суддів не погодилась з таким висновком суду першої інстанції, оскільки він не відповідає обставинам справи та **суперечить нормам процесуального права.**

Апеляційним судом зазначено, що за змістом **рішення ХОАС у справі №520/10676/21Ю** від 12.10.2021 **предметом позовних вимог** у вказаній адміністративній справі було скасування податкового повідомлення-рішення **ГУ ДПС** від 20.04.2021 №00055120707, винесеного відповідачем на підставі акту перевірки від 28.12.2020№6983/20-40-07-07- 09/39858356, згідно з яким було зменшено суму бюджетного відшкодування з податку на додану вартість, задекларовану на рахунок платника у банку по податковій декларації з

ПДВ за жовтень 2020 року у розмірі 99 625 грн. та нараховано штрафну (фінансову) санкцію у розмірі 9 962,5 грн. **у зв`язку з встановленим порушенням п.п. “а” п. 185.1 ст. 185, п. 187.1 ст. 187, п. 188.1 ст. 188, п. 194.1 ст. 194, п. 8 підрозділу 2 розділу XX ПКУ**.

З огляду на предмет зазначеного судового розгляду, до якого **не входило питання вчинення відповідачем податкового правопорушення, передбаченого п. 128.2 статті 128 ПКУ** щодо невнесення до Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування даних про узгоджену суму відповідного відшкодування за жовтень 2020 року, цим рішенням взагалі не встановлювались обставин щодо відповідного порушення та їм не надавалось жодної оцінки, а тому вказане рішення **помилково визначено позивачем як преюдиційне** для даної справи. Отже, не доведено наявність судового рішення, яким за результатами розгляду публічно-правового спору було встановлено вчинення відповідачем саме податкового правопорушення, передбаченого п.128.2 статті 128 ПКУ, яке полягало у невнесенні ним як контролюючим органом даних до Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування, що призвело до неповернення позивачу у встановлений строк сум бюджетного відшкодування ПДВ за жовтень 2020 року, як умови для відшкодування заявленої в межах даної господарської справи шкоди.

При цьому, апеляційним судом також враховано, що Верховний Суд, направляючи дану справу до суду апеляційної інстанції для продовження апеляційного розгляду, в постанові від 01.04.2026 наголосив на тому, що згідно з частиною п'ятою статті 21 КАС України вимоги про відшкодування шкоди, заподіяної, зокрема, протиправною бездіяльністю суб'єкта владних повноважень, розглядаються адміністративним судом, якщо вони заявлені в одному провадженні **з вимогою вирішити публічно-правовий спір**. Інакше такі вимоги вирішуються судами в порядку цивільного або господарського судочинства, тоді як у цій справі позивач, заявляючи вимогу про відшкодування шкоди, заподіяної протиправною бездіяльністю суб'єкта владних повноважень, **не ставить позовної вимоги про вирішення публічно-правового спору**.

Отже, **в межах даної справи не розглядається публічно-правовий спір** щодо визнання незаконною бездіяльності відповідача щодо невнесення ним, як контролюючим органом, даних до Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ за жовтень 2020 року, що призвело до неповернення позивачу у встановлений строк сум бюджетного відшкодування ПДВ.

Отже, в межах даної господарської справи, **в силу юрисдикційних обмежень**, встановлених частиною п'ятою статті КАС України, суд позбавлений можливості самостійно встановити вчинення відповідачем податкового правопорушення, передбаченого п. 128.2 ст. 128 ПКУ, за відсутності попереднього судового рішення, ухваленого за результатами вирішення судом адміністративної юрисдикції відповідного публічно-правового спору.

З огляду на викладене, оскаржуване рішення підлягає скасуванню як ухвалене з неправильним застосуванням норм матеріального права та **порушенням норм процесуального права** із прийняттям нового судового рішення про відмову в позові.





Щодо безпідставного повернення зустрічного позову з мотивів неусунення недоліків

Постанова СхАГС від 06.07.2026 у справі №922/1044/26
https://reyestr.court.gov.ua/Review/137993629

Ізюмська окружна прокуратура Харківської області (**прокурор) в інтересах держави**, в особі Балаклійської міської ради Ізюмського району Харківської області (перший позивач); Балаклійської міської військової адміністрації Ізюмського району Харківської області (другий позивач); Харківської обласної державної (військової) адміністрації (третій позивач) звернулась до суду з позовом до **ТОВ "Моноліт Союз" (відповідач)**, в якому просила суд стягнути з ТОВ "Моноліт Союз" на користь Балаклійської міської територіальної громади в особі Балаклійської міської ради заборгованість з орендної плати за користування земельною ділянкою в сумі 3 925 495,51 грн.

08.05.2026 року до суду від **ТОВ "Моноліт-Союз"** надійшла **зустрічна позовна заява**, в якій заявник просив суд поновити строк на подання зустрічного позову; зменшити розмір заборгованості по орендній платі, що утворилася за період з 01.01.2023 року по 31.11.2025 року на 90% - до 392 545,551 грн.

Ухвалою суду від 11.05.2026 зустрічну позовну заяву було **залишено без руху** з наданням строку для усунення її недоліків, а ухвалою від 25.05.2026 року, визнавши поважними причини пропуску строку на подання зустрічного позову, та поновивши відповідачеві строк на його подання, останній було **повернуто** на підставі положень ч. 4 ст. 174 ГПК України - **з мотивів неусунення** у встановлений судом строк **недоліків** позовної заяви.

Скасовуючи ухвалу суду першої інстанції про повернення зустрічної позовної заяви, апеляційним судом зазначено, що мотивуючи висновок про не усунення недоліків, **суд вказав, що** зі змісту як зустрічної позовної так і заяви про усунення недоліків **неможливо зрозуміти, який статус за зустрічним позовом має кожна зі сторін**, зокрема, й статус прокурора. Так, у зустрічній позовній заяві Балаклійська міська рада Ізюмського району Харківської області, Балаклійська міська військова адміністрація Ізюмського району Харківської області та Харківська обласна державна (військова) адміністрація **визначені як "позивач"**, Ізюмська окружна **прокуратура** Харківської області **визначена як "представник позивача"**, **ТОВ "Моноліт Союз" визначене як "заявник".**

Колегією суддів зазначено, що у заяві про усунення недоліків заявник вказав, що відповідачами за зустрічним позовом є всі позивачі за первісним позовом; дані відповідачів зазначені у тексті зустрічної позовної заяви. Таким чином, **заявник вказав який статус за зустрічним позовом має кожна зі сторін**. Про прокуратуру вказано не було. У той час, така обставина може свідчити, що заявник за зустрічним позовом з урахуванням заяви про усунення недоліків позовної заяви за зустрічним позовом взагалі не наділив останню статусом, а не те, що він не визначився з її статусом, що не заборонено законодавством.



Тобто, висновок про неможливість зрозуміти, який статус за зустрічним позовом має кожна зі сторін є спростованим. Незгода з форматом усунення недоліків не є свідченням того, що відповідні недоліки не були усунуті.

Колегією суддів також зазначено, що **усунення недоліків шляхом подання заяви, яка містить відповідні пояснення та уточнення, а не подання уточненої заяви**, яка за формальним змістом відповідає прийнятому стандарту відповідної заяви (за формою) **не може вважатись, що недоліки не усунуто.**

Щодо висновку про те, що зустрічні позовні вимоги не містять визначеного способу виконання рішення суду, зокрема, не конкретизовано, які саме дії мають вчинити відповідачі, в якому обсязі, в які строки, яким чином має бути підтверджено виконання, то колегія суддів зазначила наступне.

Заявник за принципом диспозитивності самостійно визначає спосіб захисту порушеного права.

Так, у заяві про усунення недоліків зустрічної позовної заяви **заявник вказав, що зміст позовних вимог - зменшення заборгованості** з орендної плати; **спосіб захисту порушеного права передбачений ч. 4 ст. 762 ЦК України**.

Висновок суду першої інстанції зводиться до того, що заявник обрав неналежний (неефективний) спосіб захисту порушеного права, з посиланням також на те, що обраний спосіб захисту порушеного права не передбачений.

Однак, **висновки щодо належного способу захисту права чи неналежного є підставою для відмови у позові, однак не є підставою для повернення такої позовної заяви**.

Підсумовуючи наведене, апеляційним судом виснувано, що приймаючи оскаржувану ухвалу суд керувався тим, що позивач не усунув недоліки позовної заяви у визначений судом строк. При цьому, **суд не в повному обсязі дослідив та надав помилкову оцінку заяві** від 19.05.2026 року, **в якій викладено пояснення і надано дані щодо усунення недоліків позовної заяви**.

Колегія суддів дійшла висновку, що **суд підійшов до вирішення питання формально, без урахування конкретних обставин справи**. Повертаючи зустрічний позов **місцевий господарський суд позбавив таку особу права на справедливий суд**, яке визначено у ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Враховуючи вищевикладене, колегія суддів дійшла висновку, що ухвала про повернення позовної заяви на підставі ч. 4 ст. 174 ГПК України винесена з неповним з`ясуванням судом обставин, що мають значення для справи та **порушенням норм процесуального права**.



Щодо безпідставного прийняття судом змінених підстав позову та доказів, поданих з порушенням процесуального порядку

Постанова СхАГС від 01.07.2026 у справі №922/344/26
https://reyestr.court.gov.ua/Review/137922553

Скасовуючи рішення суду першої інстанції про задоволення у повному обсязі позовних вимог шляхом стягнення з ХНУВС на користь КП “Харківські теплові мережі” заборгованості у сумі 253 375,09 грн за послуги з централізованого водовідведення, та ухвалюючи нове судове рішення про відмову у позові, апеляційним судом зазначено про те, що зі змісту позовної заяви вбачається, що як фактичну **підставу заявлених вимог позивач зазначив невиконання відповідачем зобов'язань** саме **за Договором** про закупівлю послуг з централізованого водовідведення **№20830/02-Б-2 від 06.02.2025**, **права вимоги за яким** грошових зобов’язань з боку відповідача і **становить об’єкт судового захисту** у розумінні ст.ст. 15, 16 ЦК від порушення у вигляді невиконання такого зобов’язання у розумінні ст. 610 цього Кодексу.

Будь-які посилання на Договір з індивідуальним споживачем **№2990/02-ІО-Б від 05.02.2021 як на самостійну підставу виникнення спірної заборгованості у позовній заяві відсутні** та сам зазначений договір **не був долучений до позовної заяви як доказ**, який би підтверджував заявлені вимоги.

Лише після отримання відзиву відповідача **позивач разом із відповіддю на відзив подав до суду Договір №2990/02-ІО-Б** від 05.02.2021 **та фактично обґрунтував** наявність спірної заборгованості вже **невиконанням умов саме цього договору**, посилаючись на його положення як на підставу здійснення нарахувань за притік зливних вод.

Таким чином, позивач фактично відповіддю на відзив змінив первісно визначені обставини, якими обґрунтовував свої вимоги, тобто змінив фактичні підстави позову.

Колегією суддів зазначено, що за правилами ст. 46 ГПК України **зміна підстав позову** здійснюється виключно шляхом подання відповідної **письмової заяви** до закінчення підготовчого засідання або, у справах, що розглядаються у порядку спрощеного позовного провадження, не пізніше ніж за п'ять днів до початку першого судового засідання. Однак **відповідної заяви позивачем подано не було.**

При цьому справа судом у порядку **спрощеного позовного провадження** без повідомлення (виклику) сторін. За таких умов питання про прийняття до розгляду нових фактичних підстав позову **мало бути вирішене судом окремою ухвалою**, оскільки саме таким процесуальним рішенням забезпечується реалізація принципів змагальності та рівності сторін, надання відповідачу можливості чітко розуміти предмет доказування у справі та надати свої заперечення щодо змінених підстав позову.



Натомість, **місцевий суд всупереч ст.ст. 7, 14 ГПК фактично прийняв змінені підстави позову вже під час ухвалення рішення, чим позбавив відповідача можливості реалізувати процесуальні права щодо належного захисту від таких вимог**.

Крім того, прийняттям і врахуванням договору №2990/02-ІО-Б **місцевий господарський суд проігнорував приписи ч. 2 ст. 80 та ч. 2 ст. 164 ГПК**, за якими позивач зобов'язаний подати всі наявні у нього **докази разом із позовною заявою**.

Договір №2990/02-ІО-Б був поданий позивачем лише разом із відповіддю на відзив **без будь-якого клопотання про поновлення процесуального строку**, без зазначення причин неможливості його своєчасного подання та без наведення будь-яких обставин, що перешкоджали подати цей доказ одночасно з позовом.

За таких обставин **суд першої інстанції повинен був застосувати приписи ст. 118 ГПК та залишити зазначений доказ без розгляду**, однак безпідставно прийняв його і поклав в основу оскаржуваного рішення

Сам по собі факт згадування в одному договорі іншого договору не свідчить про тотожність підстав виникнення відповідних зобов'язань. **Договір №2990/02-ІО-Б є самостійною підставою виникнення цивільних прав** та обов'язків сторін у розумінні ст.ст. 11, 509 ЦК, а можливе порушення його умов становить окрему фактичну підставу позову, яка мала бути визначена позивачем або при зверненні до суду, або шляхом належної зміни підстав позову у порядку ст. 46 ГПК.

Оскільки цього зроблено не було, питання виконання/невиконання сторонами зобов'язань **за Договором №2990/02-ІО-Б не входить до предмета доказування у даній справі**.

Враховуючи вищевикладене, суд апеляційної інстанції виснував, що місцевий господарський суд безпідставно поклав в основу рішення фактичні підстави позову, які не були належним чином змінені позивачем у порядку ст. 46 ГПК, безпідставно прийняв та оцінив доказ, поданий із порушенням вимог ст.ст. 80, 118 цього Кодексу, що призвело до невідповідності викладених у рішенні висновків встановленим обставинам справи та **порушення норм процесуального права**.

Щодо нез'ясування судом причин ненадання необхідних для проведення судової експертизи документів та невжиття заходів для забезпечення проведення судової експертизи

Постанова КГС ВС від 16.06.2026 у справі №922/5290/23 (910/10171/24) https://reyestr.court.gov.ua/Review/137850416

Відмовляючи у задоволенні позовних вимог ТОВ “Якабу Трейд” до ПП “Рідна мова” та ТОВ “Сервіс Клієнт” про визнання недійсним укладеного між відповідачами договору про відступлення прав вимоги №8/2 від 16.08.2022, суди попередніх інстанцій мотивували свої рішення тим, що позивачем не доведено порушення його суб`єктивних прав та законних інтересів внаслідок укладення відповідачами оспорюваного договору. **Суди, зокрема, зазначили про те, що результатами проведення** комплексної **судової** технічної **експертизи** документів **не видалося можливим надати відповіді на поставлені судом запитання**.

Скасовуючи рішення судів попередніх інстанцій з направленням справи на новий розгляд до суду першої інстанції, Верховним Судом зазначено, що зі змісту мотивувальної частини **висновку експертів** №5678/5679 від 19.12.2025 вбачається наступне:

- у дослідженні відтисків печаток та друкованих текстів **експерти зазначили про ненадання на дослідження вільних зразків відтисків печаток** ПП ”Рідна мова” та ТОВ ”Сервіс Клієнт”, **у зв'язку з чим подальші дослідження провести не надається можливим**;

- **оскільки клопотання експертів про надання: зразків** друкованих текстів, виконаних на тому ж друкуючому пристрої, що і надані на дослідження 3 документи; відомостей про ремонт цього друкуючого пристрою, заміну вузлів та агрегатів, заправку картриджів, **не задоволене**, **дослідження** по встановленню періоду (ів) роздрукування текстів **не проводилося**.

Колегія суддів КГС зазначила, що відповідно до статті 104 ГПК України висновок експерта для суду не має заздалегідь встановленої сили і оцінюється судом разом із іншими доказами за правилами, встановленими статтею 86 цього Кодексу. Разом з цим, частина третя статті 102 ГПК України передбачає, що при визначенні матеріалів, які надаються експерту чи експертній установі, суд у необхідних випадках вирішує питання про витребування відповідних матеріалів за правилами, передбаченими цим Кодексом для витребування доказів.

У разі ухилення учасника справи від подання суду на його вимогу необхідних для проведення експертизи матеріалів, документів або від іншої участі в експертизі, що перешкоджає її проведенню, суд залежно від того, яка особа ухиляється, а також яке ця експертиза має значення, може визнати встановленою обставину, для з’ясування якої експертиза була призначена, або відмовити у її визнанні (частина четверта статті 102 ГПК України).





Відповідно до частини 4 статті 13 ГПК України кожна сторона несе ризик настання наслідків, пов`язаних з вчиненням чи невчиненням нею процесуальних дій.

Колегія суддів зазначила, що за змістом оскаржуваних у цій справі рішень судів попередніх інстанцій **не вбачається, що суди з'ясовували причини ненадання необхідних для проведення судової експертизи документів** та/або перевіряли обставини ухилення особи (осіб) саме як умисних дій, **що в свою чергу унеможливило проведення відповідної експертизи**.

Верховний Суд також наголосив, що завданням національних судів є забезпечення належного вивчення документів, аргументів і доказів, представлених сторонами (рішення Європейського суду з прав людини у справі "Ван де Гурк проти Нідерландів").

Вимогами процесуального закону визначено обов`язковість встановлення судом під час вирішення спору обставин, що мають значення для справи, надання їм юридичної оцінки, а також оцінки всіх доказів, з яких суд виходив при вирішенні спору. Без виконання цих процесуальних дій ухвалити законне й обґрунтоване рішення у справі неможливо.

Верховний Суд також звернув увагу на заборону формалізму як одну із вимог принципу пропорційності, який **зобов`язує суди не допускати декларативного підходу в оцінці доказів**.

За результатами перегляду оскаржуваних у цій справі судових рішень колегія суддів КГС дійшла висновку про те, що **застосований судами попередніх інстанцій підхід у з'ясуванні обставин справи та в оцінці доказів не відповідає встановленим ГПК України вимогам**, за змістом яких обов'язком суду при розгляді справи є дотримання вимог щодо всебічності, повноти й об'єктивності з'ясування обставин справи та оцінки доказів. Усебічність та повнота розгляду передбачає з'ясування всіх юридично значущих обставин та наданих доказів з усіма притаманними їм властивостями, якостями та ознаками, їх зв`язками, відносинами і залежностями. Таке з'ясування запобігає однобічності та забезпечує, як наслідок, постановлення законного й обґрунтованого рішення.

АНАЛІТИЧНИЙ ВІДДІЛ

